

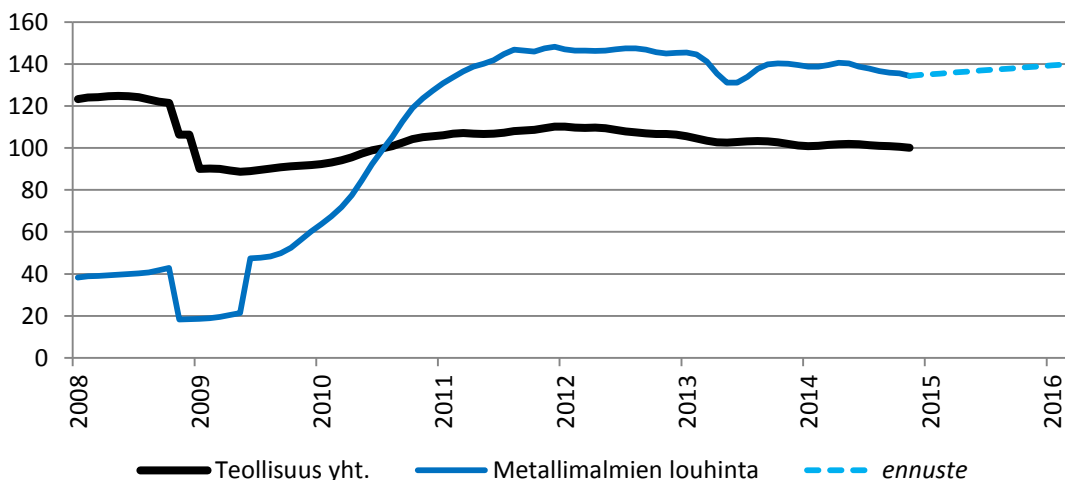
Kaivosalalla vaisu vaihe – ala ei silti ole pysähtynyt

Kaupungistuminen jatkuu edelleen ja vaikuttaa kaivosteollisuuteen. Spekulointi sotkee raaka-ainemarkkinoita. Resurssinationalismi tai konfliktit voivat aiheuttaa häiriöitä tarjontaan. Erityisesti Kiinassa ja Intiassa infrastruktuurin rakentaminen jatkuu vahvana. Ympäristöasiat huolettavat Kiinassa, minkä vuoksi maa hidastaa kasvun vauhtia. Suomen metallienjalostus on riippuvainen tuonnista. Läheltä saatavat raaka-aineet parantavat Suomen metallinjalostuksen kilpailukykyä, mutta samalla malmien ja rikasteiden markkinat ovat globaalit. TEM:n julkaisun 'Metallien jalostus Suomessa: nykytila ja tulevaisuuden haasteet' (22/2015) mukaan metallien jalostuksen osuus Suomen tavaraviennistä on 12 prosenttia ja alalla on 15 000 työpaikkaa. Ala tuottaa terästä, kuparia, nikkeliä, sinkkiä ja kromia. Alan haasteita ovat kasvavat palkkakustannukset, energian ja raaka-aineiden hinnat sekä kuljetuskustannukset. Suomalaisyrietykset kuuluvat maailman energiatehokkaimpiin.

Kaivosalan tilanne on vaikea sekä Suomessa että kansainvälisesti. Investointien vähäisyys on huolestuttavaa. Investoinnit ovat lykkääntyneet, ja siten kone- ja laiteomistuksen markkinat ovat myös vaisuja. Kaivostuotanto ei näillä näkymin kasva merkittävästi vuoteen 2020. Nykyisillä hinnoilla korkeiden kustannusten kaivokset ovat erityisesti riskialueella. Maailmalla isotkin kaivosyhtiöt keskittävät toimintojaan ja keskittyvät kannattaviin yksiköihin sekä parhaisiin kaivoshankkeisiinsa. Yhtiöiden ja rahoittajien on mietittävä erittäin tarkasti, mihin rahat sijoitetaan.

Suomessa malminetsinnän kairausmäärä vuonna 2014 oli 143 km, mikä oli 20 % vähemmän kuin vuonna 2013 (179 km). Kaivosten kokonaisinvestoinnit vuonna 2014 olivat 190 M€. Kaivosten kokonaislouhinta oli 74,8 Mt, ja malmi-/hyötykivilouhinta 29,5 Mt vuonna 2014. Sekä kokonaislouhinta- että malmi-/hyötykivilouhintamäärä laskivat vuonna 2014. Tukesin kaivosviranomaisen malminetsinnän ja kaivosteollisuuden ajankohtaiskatsauksen mukaan vuonna 2015 malminetsinnän kokonaisvolyymi ja kairausmäärä tulevat todennäköisesti edelleen putoamaan hieman. Uusia kaivoksia ei ole rakenteilla.

Kuva 1: Metallimalmien louhinnan liikevaihto 2008–11/2014 ja ennuste. Lähde: Tilastokeskus, suhdannepalvelu 2010=100.

Kehittämistoimet alalla jatkuvat

Tekesin Green Mining -ohjelmassa rahoituksen kysyntä on pysynyt hyvällä tasolla. Ohjelman vaikutuksesta muun muassa kaivosten sosiaalisten vaikutusten ymmärtäminen on noussut aivan toiselle tasolle kuin mitä se oli ennen ohjelmaa. Käynnissä on myös Finpron hallinnoima kolmevuotinen Kaivosteollisuuden kasvuohjelma. Eurooppalaisia tutkimus- ja innovointihankkeita rahoittavassa EU:n puiteohjelmassa Horisontti 2020 raaka-aineet on yksi teema. Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) on päättänyt rahoittaa eurooppalaista raaka-ainetarpeisiin syventyvää mineraalialan innovaatiokeskittymää, jonka kuudesta toimipaikasta yksi perustetaan Suomeen. Investoinnilla tavoitellaan uutta mineraalialan yritystoimintaa aktivoimalla tutkimustulosten kaupallistamista, tuetaan uusien yritysten perustamista ja järjestetään koulutusta.

Suomen kaivannaisalan tutkimusstrategia julkistettiin 21.4.2015. Tavoitteena on turvata kaivannaisalan kansainvälisesti korkeatasoinen perustutkimus ja huippuosaaminen, edesauttaa kestävä liiketoiminnan kasvua sekä tuottaa läpimurtoinnovaatioita ja uusia liiketoimintamalleja. Tutkimusteemat kohdennetaan aloille, jotka toteuttavat strategian päämääriä: 1) Suomen resurssipohjan turvaaminen ja laajentaminen, 2) mineraaliainesten materiaaliominaisuudet osana kiertotaloutta, 3) jätteestä varallisuudeksi, 4) energia ja resurssitehokkuus, 5) digitalisaatio ja 6) ennakointi ja hyväksyttävyyys.

Tulevaisuuden tarpeita ovat investoijien houkuttelu Suomeen, tulevaisuuden tekijöiden ja yrittäjien kouluttaminen sekä kestävä kehityksen mukaisen toiminnan ja yhteiskuntavastuun edistäminen. Suomi kestävä kaivannaisteollisuuden edelläkävijäksi -toimintaohjelma julkistettiin huhtikuussa 2013. Ohjelman toimenpiteet toteutetaan vuoteen 2019 mennessä, ja ne painottuvat alussa teollisuuden, hallinnon prosessien, viennin edistämisen, koulutuksen ja tutkimuksen sekä kansainvälisen yhteistyön toimenpiteisiin. Vuonna 2014 perustettu Kestävä kaivostoiminnan verkosto on kaivosalan ja sen sidosryhmien yhteistyöfoorumi, jonka päätavoitteena on yhdessä kehittää kaivostoiminnan vastuullisuutta Suomessa.

Lisätiedot:

toimialapäällikkö Maarit Kokko, Lapin ELY-keskus, puh. 050 351 1980

kehittämispäällikkö Esa Tikkanen, työ- ja elinkeinoministeriö, puh. 0500 405 459

<http://www.tem.fi/cleantech/kaivannaisteollisuus>

http://www.tem.fi/yritykset/tiedotteet_yritykset?89508_m=117951

http://www.tem.fi/yritykset/tiedotteet_yritykset?89508_m=117781

<http://www.sitra.fi/ekologia/vastuullinen-kaivostoiminta>